

Danmarks
Naturfredningsforening
Frederikssund afdeling

Vort arbejde for natur, miljø og klima, marts-november 2021

Beretning til Årsmødet den 6. november 2021.

Læs her om

- **Vor indsats i det forgangne halvår,**
- **kontakt og kommunikation og**
- **menneskene bag indsatsen**

Vor indsats i det forgangne halvår

DN's og kommunens fredningsforslag præsenteret

Det var vigtigt, da Frederikssund byråd i maj 2020 besluttede sig for at blive medrejsere til DN FRS's forslag om fredning af det militære skyde- og øvelsesterræn i Jægerspris.

Nu har fredningsnævnet så startet den offentlige proces. Det skete den 7. oktober 2021 og skriftlige bidrag til processen kan afleveres frem til nytår.

Der er stadig tale om en hvilende fredning, som først vil træde i kraft, når forsvaret ikke længere har brug for arealet.

Nationalpark Skjoldungernes Land

Bestyrelsen har længe ønsket en udvidelse af Nationalpark Skjoldungernes Land, idet kommunen ved Nationalparkens etablering kun bidrog ved, at området omkring Selsø, Østskoven og Eskildsø kom med.

Dagens situation er dog den, at NP Skjoldungernes Land har øget sit fokus på Hornsherred, der såvel geologisk, naturmæssigt som kulturelt har stor sammenhæng med Selsø-området.

Der er derfor behov for, at den nuværende afgrænsning af Nationalparkens område i Frederikssund kommune rykkes mod nord; omfattende en større del af Selsø-Skuldelevområdet, Skuldelevskibenes findested og det fredede Lille Rørbæk-område på Roskilde Fjords østlige side.

Derved tilpasses området, så samarbejdet mellem medarbejderne i Nationalparken, museerne og kommunen kan optimeres til glæde for os borgere. For en udvidelse af nationalparken vil bl.a. betyde

- en styrkelse af nationalparkens kulturhistoriske helheder
- at mulighederne for formidling af natur-, landskabs- og kulturhistoriske oplevelser øges og
- at bevidstheden om områdets værdier styrkes.

Klimarådet i Frederikssund kommune

DN Frederikssund har to medlemmer i Frederikssund kommunes Klimaråd. Rådet har holdt 3 møder det seneste halvår og i perioden afgivet 2 høringssvar til byrådspolitikerne. Høringssvarene er afgivet i enighed.

Klimarådet har til et oplæg til Erhvervspolitikken i Frederikssund kommune konkret peget på, at erhvervspolitikken særligt skal fremme "Strategiske partnerskaber mellem lokale virksomheder og kommunen", "Fremme af industriel symbiose" og "Udtagning af lavbundslande".

Helt centralt i Klimarådets arbejde har været at afgive høringssvar til kommunens "Klimahandleplan 2020-2024", På vej mod en CO²-neutral fremtid". For Klimarådet har det væsentlige været at have en klar målsætning for handlinger frem mod 2030, og at kommunen får opstillet et detaljeret grønt regnskab med klare målsætninger om, hvor meget der kan spares og frister for, hvornår målsætningerne forventes indfriet.

Klimarådet har samtidig peget på, at kommunikation, samskabelse og inddragelse af borgerne er forudsætningen for en vellykket grøn omstilling.

Grønt Forum i Frederikssund kommune

Siden vort årsmøde i marts har der været 2 møder i Grønt Forum og en besigtigelsestur til det gamle veletablerede naturgenopretningsprojekt Selsø Sø. Vi så Møllekrogen, Skrivernæbet og via en fantastisk kikkert den netop naturgenoprettede Bredvig Sø, der allerede var meget besøgt af fugle.

Da Grønt forum har ophæng i Plan- og Miljøudvalget (PMU), men drift og pleje af naturområdet hører til i Teknisk Udvalg (TU), har Grønt forum drøftet "snitfladerne" mellem de to udvalg med deltagelse af udvalgsformændene Jørgen Bech og Tina Tving Stauning.

Kommunens repræsenterede grønne foreninger har haft mulighed for at deltage i workshop om naturstrategien samt læse og kommentere på den ufærdige naturstrategi og strategi for naturforvaltning, inden det kom for de politiske udvalg. En mulighed som DN selvfølgelig har benyttet sig af. Det er desværre ikke alt der kommer med; særligt savnede vi at få en baseline og mere målbare delmål med i naturstrategien, da det havde gjort den til et langt bedre værktøj.

DN's repræsentant har gennem Grønt Forum været til 1. møde omkring mulige løsninger vedr. pleje af Jenriks Bakke. Sideløbende med at kommunen er startet op med at kontakte lodsejere, der har grund ud til stien langs bakkens top. Henvendelser som DN ikke har haft del i eller indflydelse på.

Grønt Forum har gentagne gange haft invasive planter oppe som emne, da kommunen udelukkende bekæmper bjørneklo og kun på kommunale arealer.

Høring om Kommuneplan 2021

Intentionen er, at det nuværende byråd skal nå at formulere og vedtage en ny kommuneplan inden det nyvalgte byråd træder til. Derfor var det vigtigt for DN Frederikssund at afgive et høringssvar, der pegede fremad. Selvom målene synes at have en lang tidshorison, før de kan forventes realiseret.

Rekreative stier

Byrådet har en vision om at gøre kommunens tre kyster og øvrige natur tilgængelig. DN Frederikssund er meget enig heri. DN har derfor foreslået, at byrådet vedtager, at en realisering af Kommuneplanens rekreative stier skal ske i planperiodens første år.

Uden nærmere begrundelse anføres det, at området nærmest kysten vil kunne rumme plads til start- og landingsbane for svæveflyveklubben, selvom at flyenes støjende aktivitet ikke passer sammen med fuglelivet på den nærliggende Natura 2000 strandeng.

Et forhold, som ikke er nævnt er, at offentligheden, uagtet fredningsbestemmelserne, ikke længere har mulighed for at færdes på toppen af Skuldelev Ås, helt ud til kysten. Adgangsbegrænsningen til vor nationale naturperle, skyldes kommunens manglende naturpleje.

DN er af den opfattelse, at kommunen bør leve op til sit ansvar på dette område og genskabe adgangen til den historiske ås, hvor sagnet om Kong Olav, der sejlede sit skib lige mod bakken, stadig fortælles.

Jord- og stendiger

Kulturmindeerne ses overalt i Frederikssund kommune, herunder også de gamle jord- og stendiger, men op gennem det 20. århundrede forsvandt op til 70% af disse diger, og en del af de tilbageværende ligger fragmenteret i landskabet.

For at øge Kommuneplanens informative værdi, har DN foreslået, at digernes placering på ny fremgår af et landkort i kommuneplanen.

Ud over den kulturhistoriske betydning har digerne også en uvurderlig værdi for biodiversiteten ved at skabe grønne korridorer i landskabet til gavn for mange mindre pattedyr og krybdyr, hvor digerne fungerer som skjulesteder mod rovfugle, men i lige så høj grad til glæde for det menneskelige øje.

Da levende hegn efterhånden er en sjældenhed i de landbrugsmæssigt dyrkede områder, har jord- og stendigerne rolle som spredningskorridorer fået en stadig større betydning.

Landsbyernes gadekær

Ikke alle landsbyer har et gadekær! Og nogle borgere opfatter det måske mere som en branddam.

Uanset betegnelsen er den lille "sø" dog ofte nogenlunde rent vand. Så for at fremme biodiversiteten og for at understøtte landsbyernes kendetegn og struktur, har DN foreslået, at det indgår i byudviklingsstrategien, at landsbyernes gadekær sikres som biotoper, der fremmer gode økologiske forbindelser.

Genetablering af vejtræer og alléer

Vejtræer og alléer har i generationer været en del af landskabet. Eksempelvis den tidligere allé nord for Lille Rørbæk.

Ikke alene er de store, gamle træer med til at skabe et offentligt rums fysiske oplevelse af kontinuitet, sammenhæng og historie, men de er i sig selv en rig kilde til biodiversitet, jordforbedring og CO²-lagring, som kommunen i den grad bør værne om.

Et eksempel herpå er også den store eg ved Sognehuset i Jørlunde. Egetræet er plantet af veteraner fra krigen i 1864 til minde om de faldne i krigen, og det blev plantet i 1920, da Sønderjylland kom hjem til Danmark. Det er med andre ord et træ, der bærer en vigtig del af Danmarks historie i sig - og så er det et mægtigt og smukt træ, der præger hele den centrale del af byen.

Udviklingen viser, at der er behov for en beskyttelse af historiske alléer og kommunens store, gamle træer. Den beskyttelse hører hjemme i kommuneplanen.

I kommuneplanforslaget indgår også, at skovrejsning er uønsket ved den gamle æbleplantage nær Midgård/Asgård i Frederikssund. Denne holdning deler DN Frederikssund, idet vi ønsker æbleplantagen bevaret og derfor forudsætter, at der stadig kan plantes enkelte friske æbletræer for at bevare områdets historie.

Og borgernes mulighed for at hente en "hat fuld" friske røde æbler.

Landskabsbeskyttelsen

De åbne landskaber med bevoksninger, skal sikres i størst muligt omfang, da netop disse lokaliteter er med til at bibeholde biodiversitet og karakterfulde landskaber. Kommunen skal derfor forbedre sin opfølgning ved plejeplaner for stier og adgangsveje til naturen og sikre, at tilgroning og erosion ikke forringer fremkommelighed på stier og frit udsyn herfra til landskaber, kyster og søer. For det tilfælde at en given lokalitet må vige for byudvikling, vejanlæg eller lignende, skal naturen kompenseres med tilkøb og anlæg af tilsvarende lokalitet i nærområdet.

Kommuneplanen skal på denne måde sikre, at diger, hegn, grøfter og vandløb sikres i størst muligt omfang, da netop disse lokaliteter er med til at bibeholde og øge biodiversitet og karakterfulde landskaber.

Udsigtspunkter

Udsigtspunkter over fjorde, søer, dale og landskaber skal identificeres og gøres alment tilgængelige.

Det kan være som udflugtsmål i nærområdet, med opstilling af informationstavler og vejvisning.

Eksempelvis Danshøj - sydvest for Græse, hvor der også nemt kunne opsættes faciliteter for ophold.

Naturens grundvand - vores drikkevand

Meget store dele af vor kommunes areal er omfattet af arealfølsomme grundvandsområder. Der er derfor allerede indarbejdet bestemmelser i den gældende kommuneplan, der har haft til hensigt at forebygge forurening og anden skade på grundvandet. Ikke desto mindre har et mangeårigt vandværk i indeværende planperiode måtte stoppe indvindingen af grundvand; altså stoppe for borgernes drikkevand.

Fremtiden ser dog endnu mere dystre ud. I 48,7% af Frederikssund Kommunes drikkevandsboringer er der fundet rester af sprøjtegift, heraf viste 15 boringer fund af sprøjtegift over grænseværdien.

Mængden af sprøjtegiftrester i drikkevandsboringerne i Frederikssund kommune viser derfor med al tydelighed, at den nye Kommuneplan derfor skal fastlægge skærpede krav for grundvandshensyn. Såvel overfor erhvervsvirksomheder som overfor andre grundejere - for små, som store arealer.

Separatkloakering - en naturlig nødvendighed

Intentioner om separatkloakering er ikke blevet realiseret. Det er derfor nødvendigt, at byrådet vedtager initiativer til en generel separatkloakering, så at alle nye udstykninger og udlæg til nybyggeri, *skal* separatkloakeres. Der skal ligeledes udarbejdes planer for at fremme omstillingen af eksisterende bolig- og erhvervsområder til separatkloakering.

At kommunens spildevandsselskab NOVAFOS har en forventning om, at implementeringen må ske over en 30-50 års periode, styrker blot nødvendigheden af, at der stilles krav om separatkloakering i alle områder.

Vandløbene er naturens livgivende system

Som menneskets blodsystem bringer ilt og næring ud i kroppen, er vandløbene naturens livgivende system ved at bringe ilt og næring rundt i naturen. Om vandløbet benævnes som å, rende eller grøft er ikke det afgørende, så længe det er åbne vandløb. Derimod er det vigtigt, at sikre vand i åen og, at vandets omgivelser - åens bredder - understøtter vandløbets slyngede, biodiversitets forbindelse.

Vandet skal være en del af planlægningen

Der kommer langt mere vand fremover - fra oven og nedefra. Grundvandsstanden stiger generelt og kan opleves som et problem for husejere og myndigheder. Der er udfordringer med vandstigninger, behov for udledning af rensede spildevand og dermed behov for en proaktiv plan for vandets liv.

Genslyngning af åløb, udlægning af større bræmmer langs disse, fjernelse af dræn ved udtagning af lavbundslande til vådområder vil tilsammen medføre en stigning af vandstanden på engene med jævne mellemrum, der gavner den samlede biodiversitet og sikrer lagring af CO₂ i jorden.

Det vigtige er, at vi giver den fornødne plads hertil. Vandet skal ikke bare ekspederes væk og ud i fjorden fra åløbene, vandet skal være med til at sikre store, sammenhængende naturområder, plads til dyr og planter og den helt nødvendige CO₂-lagring.

Det simuleres ofte i regnvandshåndteringen i byerne med etablering af store regnvandsbassiner, som samtidig beplantes og dermed inviterer vandet indenfor på en måde, hvor det ikke gør skade, men gavn. Vi har ikke bare byer, hvor regnvand skal håndteres, men også en storslået natur, der kan hjælpe til hermed - men det kræver en helhedsplan, der inddrager alle faktorer heri, og også gerne inviterer til et samarbejde med nabokommunerne. Vandet kender nemlig ikke til kommunegrænser.

Renseanlæg ved Roskilde fjord - "Åernes vand giver liv på land"

Novafos er i gang med at udarbejde en plan for sammenlægning af renseanlæg i Frederikssund, Ballerup, Egedal og Furesø. Det sker ud fra placering af et nyt fælles anlæg syd for Kronprinsesse Mary's bro.

Placeringen betyder flytning af udledningen af det rensede spildevand via flere åer til - eller måske direkte i - Roskilde Fjord.

Det skaber mange udfordringer, så bestyrelsen har derfor etableret en intern "rensegruppe". Rensegruppen har skabt kontakt til spildevandschefen i Novafos og et nyt møde med Novafos er aftalt. Her vil også deltage en repræsentant for kommunen.

Vort fokus er:

1. Hvad vil centraliseringen af renseanlæggene betyde, når der kommer meget mindre vand til åerne? Tørlægges åerne? Påvirkes naturen langs åerne? Hvad vil direkte udledning i Natur- og Miljøbeskyttelsesområdet Roskilde Fjord betyde?

2. Det har afgørende betydning for omfanget af vand til rensningsanlægget, om der gennemføres separat kloakering.
3. Hvordan vil det påtænkte projekt påvirke Natura 2000-områder, strandbeskyttelseszoner fredninger og andre natur-interesser?

Hvor det rensede spildevand kunne tænkes at blive udledt har sat fokus på bestyrelsens viden om primært Roskilde Fjord og Isefjorden. Udgangspunktet er Lov om maritim fysisk planlægning, hvorefter at Isefjorden primært er udlagt som udviklingszone for produktion af skaldyr.

Kontakt og kommunikation

Velkomstmøder og brugen af Nyhedsbrev, facebook, hjemmeside og tur-information i Magasinet Natur & Miljø er vores DN-afdelings grundlæggende kanaler til medlemmer og omverden.

Velkomstmøder

Udgangspunktet er, at nyindmeldte medlemmer bydes velkommen ved et fysisk eller digitalt aftenmøde. Erfaringen er, at velkomstmøderne altid forløber med en god snak om, hvilke forventninger der er til DN og, hvor og hvordan de nye medlemmer kan gøre en indsats for naturen.

Da vi tager udgangspunkt i de nye medlemmers forventninger, bliver mødernes forløb altid forskellige.

Nyhedsbrev

I det forgangne halvår har vi udsendt 16 Nyhedsbreve om vort virke i DN Frederikssund-afdelingen.

Det er for afdelingen en god og hurtig måde at kommunikere på. Og vore knapt 1000 modtagere signalerer tilfredshed med informationen.

Facebook

DN Frederikssund har mange følgere på vor facebook-side: <https://www.facebook.com/DNFrederikssund/>. Antallet af følgere er øget med godt 100 og ligger i øjeblikket omkring 1070 og med over 1000 venner.

Særligt har FB været med til at gøre opmærksom på de arrangementer, der grundet Covid 19 har været holdt online. Men også de møder, hvor der har været fysisk tilstedeværelse, er blevet formidlet af FB.

Dermed kommer afdelingens tilbud og budskaber ud til en bredere kreds og det har bestyrelsen været glad for.

Hjemmeside

Kodeordene for DN Frederikssunds hjemmeside er fortsat Faglighed, Aktualitet og Troværdighed. Du finder vor hjemmeside på: <https://frederikssund.dn.dk/>.

I det forgangne halvår har vi løbende bragt nyheder om arrangementer, kommuneplan, drikkevand, klimaløsninger m.m. I samme periode har der været:

- 2.148 sidevisninger på DN Frederikssund's hjemmeside. Det giver i runde tal 10 sidevisninger om dagen.

Rekorden for flest læsere var 16. juni 2021 med over 100 læsere, dagen efter der blev offentliggjort nyhed omhandlende vores drikkevand. Vores tre mest læste nyheder har i øvrigt alle omhandlet situationen med vores drikkevand i Frederikssund.

Forurening af vores drikkevand er altså det emne, der har interesseret læserne mest, hvilket blandt andet også gør emnet oplagt, som ét af fire aftalepunkter i vores "Grønne håndtryk" med byråds kandidaterne.

Der er ikke kun mulighed for tekst på hjemmesiden. Der kan også uploades videoer, som i levende billeder viser vores skønne natur i Frederikssund. Vi har tidligere haft film om Kratmøllebroen og om natursti ved Græse Ådal, der indeholdt flotte droneoptagelser. Mindre kan også gøre det, så hermed en venlig opfordring til at tage videooptagelser á 1-2 min varighed fra DN-arrangementer, så deltagere kan viderebringe oplevelser og vores brugere af hjemmesiden kan blive inspireret.

Hjemmesiden fungerer også som opbakning til Facebook-siden og nyhedsbrev ved at de to medier kan linke til hjemmesiden, når det drejer sig om store filer og dokumenter. Det er aftalt med redaktørerne af facebook, nyhedsbrev og hjemmeside, at der samarbejdes om nyheder, så mediernes styrker udnyttes mest muligt, ligesom at bestyrelsen og redaktørerne mødes for at evaluere og drøfte kommende indsatser.

Arrangementer

Trods corona-restriktioner har vi fået gennemført mange arrangementer; lidt for enhver smag:

Kaj Larsen fortæller, hvordan vandløb kan forbedres, *online*.

Rettigheder og pligter i naturen, *online*

Naturvejleder i Skjoldungernes Land Sofie Clauson-Kaas gav os svar på sådanne spørgsmål.

Sjældne blomster ved Kyndby kystskrænter, *ude i naturen*

Kyndby kystskrænter er et af de steder, hvor kommunen er blevet gjort opmærksom på, at den nødvendige naturpleje mangler. Men oplevelsen af det særlige blomsterflor, som udfolder sig på kystskrænten, er stadig en enestående oplevelse.

Desværre har vor sædvanlige blomster-guide bedt os om at finde en afløser. *Så hjælp os med det!*

Temaaften om vort lokalområde ud fra historiske Kort, *online*

fortalt online af Peder Dam

Orkidétur på Jægerspris skyde- og øvelsesterræn, *ude i naturen*

Vores guider i den traktortrukne Naturekspres var kommandant, major Morten Malthé Pedersen og natur- og botanikkyndige Christian Berthelsen, der i dejligt solskinsvejr viste os området, der er rigt på arter af gøgeurter og på antal individer.

En kutter lægger til, *ude ved fjorden*

Et børnevenligt arrangement på Naturens dag, hvor Ole Gorm viste, hvad han havde fanget i sine ruser.

Snake City, *i bylivet*

Med egen festivalpavillon på festivalen i Slangerup og Henrik Jenvall, som musikalsk bestyrelsesmedlem.

Bustur med stop på særlige natursteder, *ude i naturen*

Ønsket var at nyttilflyttede i kommunen inviteres på bustur med stop på særlige natursteder. Målgruppen blev ikke som forventet, men deltagerne stiftede bekendtskab med naturen i bredeste forstand.

Tur langs Græse Å - se livet, der knytter sig til åen, *ude i naturen*

Viden om dybder, hastighed, okker, større sten og gydegrus. Faunaundersøgelse foretaget undervejs.

Om menneskene bag indsatsen

Bestyrelsens arbejde

Efter årsmødet den 13. marts 2021 konstituerede bestyrelsen sig ved at genvælge Per Seerup som afdelingens formand med Ursula Lange som 1. næstformand og Jens Timm Jensen som 2. næstformand.

Den øvrige bestyrelse i DN Frederikssund har været følgende: Andreas Hanefeld, Grethe Reedtz, Harry Glogauer, Henrik Jenvall, Jørgen Hvalkof og Ole Gorm Norden Andersen.

Suppleanter til bestyrelsen har været Jens Højslev Petersen og Charlotte Steinmark. Bestyrelsen har fortsat med, at suppleanterne indkaldes til alle bestyrelsesmøder.

Ole Gorm Norden Andersen har været referent ved bestyrelsens møder. Bestyrelsen har holdt 8 møder i det forløbne halvår.

I den seneste periode har bestyrelsesmedlemmerne fordelt opgaverne imellem sig efter emne og dermed lagt vægt på erfaringsopsamling i forhold til diverse regelsæt og samarbejdsrelationer.

Ud over det interne bestyrelsesarbejde har DN Frederikssund deltaget gennem følgende

Repræsentationer

Grønt Forum i Frederikssund kommune
Klimaråd for Frederikssund kommune
Skovrejsningsrådet for Hørup Skov
DN's Samråd for Nordsjælland og Bornholm
Brugerrådet for Roskilde Fjord Vildtreservat

Ursula Lange
Per Seerup og Henrik Jenvall
Henrik Jenvall
Per Seerup og Ursula Lange
Ole Gorm Norden Andersen

På bestyrelsens vegne

Per Seerup
afdelingsformand

Danmarks
Naturfredningsforening

Frederikssund afdeling

mail: frederikssund@dn.dk

hjemmeside: <https://frederikssund.dn.dk/>

facebook: <https://www.facebook.com/DNFrederikssund/>